

Minnesanteckningar

Ärende	Projektgruppsmöte 74
Datum och tid	2016-08-24 kl. 13.30–16.30
Plats	Styrelserummet, kontorshuset Klippans läderfabrik
Närvarande	Monica Johansson (MJ), projektledare och ombud, Klippans kommun Tomas Henrysson (TH), Conviro AB, extern projektledare Mats Andersson (MA), Länsstyrelsen i Skåne, kontaktperson Lina Wideland (LW), Klippans kommun Fredric Engelke (FE), Structor Miljö AB Per Hübinette (PH), Structor Miljö AB Karl Holmström (KH), Ekologgruppen i Landskrona AB Bengt Wedding (BW), Ekologgruppen i Landskrona AB Tord Andersson (TA), Miljöstrateg, Klippans kommun Jenny Lindholm (JL), Söderåsens Miljöförbund
Distribueras även till	Björn Pettersson (BP), ordförande, Klippans kommun Göran Lönnqvist (GL), Klippans kommun Sune Arvidsson (SA), bygglidare, Klippans kommun Tomas Rikse (TR), Klippans kommun Magdalena Gleisner (MG), Naturvårdsverket David Lalloo (DL), Länsstyrelsen i Skåne Tomas Fällman (TF), Söderåsens Miljöförbund

Innehåll

1.	Riskvärdering och samråd Bäljane å	3
2.	Sanering etapp 3	6
2.1	Entreprenaden	6
2.2	Erfarenheter	7
2.3	Detaljprojektering	7
2.4	Anmälningar och dispenser	7
3.	Återställning	7
4.	Kontrollprogram	7
5.	Informationsinsatser	7
6.	Ekonomi och tidplan.....	8
6.1	Ekonomi.....	8
6.2	Tidplan.....	8
7.	Övrigt.....	8
8.	Kommande möten.....	8

1. Riskvärdering och samråd Bäljane å

Vi har bjudit in Structor Miljö Väst, PH och FE, till detta möte för att hålla i riskvärderingen och presentera deras arbete med riskbedömning och åtgärdsbehov. Vi har även bjudit in Söderåsens Miljöförbund, JL, och Klippans kommuns miljöstrateg, TA, att närvara då vi nyttjar tillfället att ha samråd med dessa båda parter. JL och TA har fått ta del av vårt samrådsunderlag innan mötet.

Inledningsvis presenterar PH en PPT som visar lokaliseringen av objektet och redovisar verksamhetens omfattning och utformning. Den verksamhet som är tänkt att genomföras är att anlägga ett erosionsskydd och muddring av förorenade sediment. Objektets lokalisering är indelad i delområde 1 och 2. Delområde 1 benämns även som källområde.

En detaljerad undersökning av bottensediment i Bäljane å (delområde 1) genomfördes hösten 2015 som underlag för beslut om eventuell muddring och projektering av denna åtgärd. Då undersökningen visade att även de sedimentbankar som ligger längst nedströms är förorenade gjordes en kompletterande undersökning i maj 2016 av sedimentbankar längre nedströms (delområde 2). Inom delområde 1 har vi akuttoxiska halter av arsenik i ytlagren. Föroreningshalterna skiljer sig inte mycket åt från de djupare lagren till de ytliga, gäller både arsenik och krom. Resultaten från undersökningarna av sedimentbankar inom delområde 2 visar att halterna är betydligt lägre än inom delområde 1 och att de ytliga lagren har halter som gör att det inte föreligger någon risk för direktexponering för de som vistas i ån.

Lokalt finns ett upptag i bottenfauna och vid högvattenflöden sker sannolikt en spridning på grund av erosion. Dock är halterna i ytvattnet i medeltal låga och några mätbara negativa effekter på bottenfaunans sammansättning har inte påvisats.

Spridning och risker förväntas öka i framtiden när ett förändrat klimat innebär mer intensiva högvattenflöden med ökad erosion och genom att Bäljane å i samband med planerad sanering och återställning blir mer tillgängligt och attraktivt för allmänheten.

Sammanfattningsvis bedöms att de kraftigt förorenade sediment som påvisats på en sträcka av ca 400 m i höjd med fabriksområdet (källområdet) bör åtgärdas för att reducera riskerna för akuta effekter hos barn som vistas i ån samt för att minska upptag till bottenlevande organismer och spridning av förorenade partiklar nedströms. På aktuell sträcka finns idag ca 1 ton krom och ca 50 kg arsenik ansamlad i ca 1 700 ton förorenade sedimentbankar.

TA: Har man funderat på varför man inte ser någon påverkan? Är föroreningarna tillgängliga biologiskt?

PH och TH: Resultaten från kontrollprogrammet inom projektet och Rönneåns vattenråds provtagning visar att utplanterad vattenmossa nedströms källområdet och levande organismer tar upp föroreningarna men man ser ingen påverkan.

Några negativa effekter för fisk, speciellt skyddsvärd lax och öring, förväntas inte heller.

TA: Ska man provta smolk?

TH: Känns lite onödigt i dagsläget. Om vi bedömer med befintliga undersökningar att åtgärd är motiverad behöver vi inte ytterligare undersökningar längre upp i ekosystemet. Innan detaljkartläggningen av sedimenten var vi tveksamma till åtgärd men med de resultat kartläggningen gav vill projektet göra en åtgärd p.g.a. mängden förorening och att halterna är höga även ytligt inom källområdet.

Sedan tidigare har projektet beslutat om att anlägga ett erosionsskydd utmed den norra deponikullen. Detta arbete ska också ingå i tillståndsansökan.

PH redovisar åtgärdsåtgärder och åtgärdsalternativ;

- 1) Efter sanering skall spridningen av förorenade sedimentpartiklar från botten minska väsentligt.
- 2) Efter sanering ska sannolikheten för upptag av skadliga halter av arsenik och krom i bottenlevande organismer vara försumbar.
- 3) Efter sanering ska sannolikheten för att människor som vistas i å-fåran exponeras för hälsoskadliga halter av krom och arsenik i sediment vara försumbar.

No.	Åtgärdsalternativ
0.	Inga åtgärder utförs. Kraftigt förorenade sediment finns ytligt i källområdet utanför fabriksområdet och under renare sediment längre nedströms. Alternativet motsvarar riskbedömningen vid nuvarande och framtida förhållanden och utreds inte vidare här.
1.	0,5 m av de översta förorenade sedimenten inom källområdet i höjd med fd läderfabriken avlägsnas och ersätts med rena massor.
2.	Alla förorenade sedimenten inom källområdet i höjd med fd läderfabriken avlägsnas och ersätts med rena massor.
3.	Åtgärder (alt 1 eller 2) inom källområdet utanför fabriksområdet kombineras med att även de förorenade sedimenten nedströms källområdet fram till bron vid väg 13 avlägsnas och ersätts med rena massor.

TA: Det är ju ganska branta slänter ner mot ån och även en del skyddsvärda träd utmed ån. Hur tänker ni på det? Kommer arbetsvägar att anläggas utmed hela sträckan?

PH: Det du nämner är typexempel på avvägningar som vi måste göra.

TA: Går det att säga hur mycket tid det skiljer sig åt mellan alternativen?

PH: Alt. 1 tar ca 2-3 månader, alt. 2 tar ca 2-4 månader och alt. 3 tar ca 4-6 månader.

Det finns olika sätt att jobba på vid muddring av sediment. Grävuddring och sugmuddring kräver avvattning. Vid erosionsskyddet måste vi gräva i ån för att förankra anläggningen p.g.a. hård moränbotten som inte medger sugmuddring. Troligen kan det bli tal om en eller två olika tekniker beroende på omgivningens förutsättningar.

Även när det gäller skyddsåtgärder finns det olika alternativ. Vi har diskuterat plastspont, sandsäckar i varierande storlekar och omledning av ån. Det gäller att kunna minska genomströmningen av vatten så arbetet förenklas. Vårt huvudalternativ i dagsläget är att leda om ån i en gammal å-fåra norr om den befintliga. Det ger oss möjlighet att jobba i torrhet utmed hela källområdet.

Nedanstående riskvärderingsmatris ger en översikt över de olika alternativen med för- och nackdelar sett ur olika perspektiv:

Aspekt	0-alt. Ingen åtgärd	Alt.1 0,5 m källområde	Alt.2 Allt inom källområde	Alt.3 (komb. alt. 1 el. 2) Nedströms källområde
Övergripande reduktion av miljö- och hälsorisker	Ingen	Fullständig	Fullständig	Fullständig
Begränsningar i markanvändning	Ja Lokalt i å-fåra	Ja >0,5 m djup	Inga	Inga
Långtidsverkan och beständighet	Akkumulation rent sediment	50-100 års-perspektiv	Bestående	Bestående
Reduktion av toxicitet, mobilitet och volym	Ingen	Måttlig/stor	Omfattande	Omfattande
Risker under åtgärd	Inga	Begränsat ingrepp	Även djupare sediment	Lång sträcka, djupa sediment
Genomförbarhet	Inga fysiska åtgärder	Ytlig muddring, 800 ton sed.	Djup muddring 1 700 ton sed.	Djup muddring >1 700 ton sed.
Kostnad	Låg (kontroll) 0,1 Mkr/år	Måttlig 2-3 Mkr	Hög 3-5 Mkr	Hög (tillkom.) >3-5 Mkr
Prövning och krav på uppföljning och kontroll	Eventuell kontroll	Prövning MMD	Prövning MMD	Prövning MMD
Kultur-/naturmiljö, landskap	Ingen påverkan	Ingen bestående förändring	Ingen bestående förändring	Ingen bestående förändring

TH: Vilket alternativ ska väljas av ovanstående? Är det värt att göra en åtgärd? Projektledningen upplever att tveksamheten försvann när resultaten kom som visade höga halter i ytan av framförallt arsenik. NOLL-alternativet är utagerat tycker vi, även alternativ 3.

KH: Det är extremt höga halter i ytan, flera tusen mg/TS. Jag har aldrig sett så höga halter någonsin eller någonstans.

TH: Trots dessa höga halter ser vi ingen påverkan på vattenlevande växter och organismer. Området kommer att bli mycket mer tillgängligt i och med de återställningsarbetena som gör efter saneringen, stigar, brygga mm. Folk kommer kunna röra sig i området på ett annat sätt än tidigare.

TA: Har det gjorts någon provtagning nedströms väg 13?

TH: Nej, vi har inte mandat till det inom vårt projekt.

JL: Nedströms källområdet, hur är tillgängligheten där?

MJ: Det är blandad tillgänglighet. Vissa sträckor är tillgängliga andra är igenväxta.

BW: Jag tycker det är tveksamt att bara ta 0,5 meter av det förorenade sedimentet. Upplever att det inte är hållbart över tid.

KH: Spontant bör botten återställas med ursprungligt material. Pekar på alternativ 2.

PH: Alternativ 1 passar vid högre vattentryck vid saneringstillfället.

TH: Finns det några argument som talar emot att leda om ån? Projekteringen har

förespråkat en plastspont, men vi kan inte se idag att det fungerar p.g.a. stora moränblock i åbotten.

Mötet beslutar att vi väljer alternativ 2 som åtgärd vilket innebär borttagning av alla förorenade sediment inom källområdet.

Tidplan och arbetsuppgifter för ansökan om vattenverksamhet:

- Riskvärderingsrapport och Riskbedömning och åtgärdsutredningen färdigställs av PH och FE
- Entreprenör är upphandlad
- Fortsatt samråd för projektledningen med fastighetsägare, Klippans Sportfiskeförening, Klippanbygdens Natur och Rönneåns vattenråd.
- Samrådsredogörelse till Lst
- Beslut från Lst om betydande eller inte betydande miljöpåverkan.
- Provtagningsprogram för marken norr om ån, omledningsytan, skrivs av FE och PH.
- Naturinventering ska ske på omledningsytan, utförs av KH.
- Teknikmötesträff mellan entreprenören, TH och MJ sker i mitten av september.
- Ansökan ska in till Mark- och miljödomstolen under hösten 2016.

2. Sanering etapp 3

2.1 Entreprenaden

Fabriksområdet är så gott som klart, återstår en mindre yta att sanera samt rivning av grundmuren mot Garvaregatan. Saneringen i Cösters dal är också klar, färdigställande av bäckfåran och VA-arbeten pågår sedan återstår endast att marken besås. VA-arbetet i Djupadalsgatan är klart. Det kommande VA-arbetet i Garvaregatan kommer att utföras under hösten. Schakt i utfyllnadsområdet pågår för fullt, även röjning av vegetation och trädfällning samt skotning i skogsområdet pågår. Stubbrytning kommer att påbörjas i september. Vid Strömgatan är man klar med fällning, stubbrytning samt avbaning av jordmån. VA-arbetet påbörjas där inom kort. Torrläggning av uppehållsdammen är påbörjad. Även arbetet med avbaning av markvegetation och jordmån på deponikullarna pågår samt uttag av ängsutsnitt på norra deponikullen. Första faunadepån är byggd, fler kommer allt eftersom i enlighet med vårt beslut från Lst.

Den förväntade dieselföroreningen under de gamla cisternerna är framgrävd. Platsspecifika riktvärden är beräknade och dessa ska förankras med David Lalloo på Lst.

Vi har fått två skadeanmälningar på hus utmed Dalgatan men som inte ligger i direkt anslutning till området. Kommer att hanteras via försäkringsbolag efter att grundmuren vid Garvaregatan är riven. Även ett klagomål på skallrande rutor och glas i vitrinskåp p.g.ga. vibrationer. Vid ett flisningstillfälle startades aggregatet upp kl. 04.00 varpå en boende klagade. Nattarbete är inte tillåtet utan arbetet får bara ske kl. 07.00-18.00, underentreprenören är underrättad.

2.2 Erfarenheter

Arbetet med saneringen går fort fram vilket är en utmaning vid framför allt nya arbetsmoment, även vid snabba omställningar.

Vi har haft mer omfattande arsenikföroreningar i den naturliga jorden inom fabriksområdet än väntat.

2.3 Detaljprojektering

Revideringshandlingar har kommit från Structor och meddelats entreprenören.

2.4 Anmälningar och dispenser

Kompletteringsbeslut från Lst har kommit och medger att vi bara behöver spara det virke som krävs för att bygga faunadepåerna resten kan köras bort.

3. Återställning

Arbetet i Djupadalsgatan klart och gatan är återställd.

4. Kontrollprogram

Kvartalsrapport 2 2016 har redovisats och ska skickas till Lst.

Grundvattenrören försvinner efterhand som sanering fortskrider. Vid skogsavverkningen kördes ett rör sönder. Vi ser ingen mening med att ersätta försvunna rör nu utan det får ske när markåterställningen är klar.

5. Informationsinsatser

I dagarna får vi en tryckt illustrationskarta som vi ska sätta upp på informationstavlan vid kontoret. Även en förklarande text till skissen ska sättas upp.

Nya bilder från saneringsarbetet finns på projektets hemsida från veckorna 16-21, 23-27 och 32.

Det jobbas fortfarande på en byggskylt, vår entreprenör samordnar layout och tryck.

Studiebesök från Renare Mark kommer att ske i september, maxantal 30 personer. Varbergs kommun ska komma på besök i närtid och projektledningen ska besöka Skånes Plan- och Byggdag i Helsingborg under oktober för att berätta om projektet.

6. Ekonomi och tidplan

6.1 Ekonomi

Prognos för ekonomin t.o.m. november 2016 (= den kostnad som hinner faktureras 2016). Den är osäker då vi har kostnader på ca 6 Mkr i månaden, minsta lilla förskjutning i tidplanen ger stora förändringar i prognosen.

	Budget 2016	Prognos tom nov 2016
Projekt- och byggledare	1 750 000	1 592 591
Undersökningar och utredningar	250 000	878 501
Sanering och mottagning	21 500 000	36 740 842
Miljökontroll	1 600 000	2 080 000
Kontrollprogram och stöd	400 000	545 035
Övrigt	500 000	367 250
Totalt	26 000 000	42 204 219

Ansökan om flytt av beviljat bidrag, i storlekordningen 10 Mkr, från 2018 till 2016 ska skickas till MA innan den 8 september.

6.2 Tidplan

Kontinuerlig entreprenad till juni 2017. Arbete vid och i ån kommer troligen att ske sensommar/höst 2018.

7. Övrigt

Två av fyra miljökontrollanter har slutat hos AECOM. Vi har framfört till kontrollanten att vi önskar få ny personal som täcker upp för dessa två.

8. Kommande möten

Tisdag den 4 oktober kl. 13.30–16.00

Torsdag den 17 november kl. 10.00–12.00

Klippan 2016-09-12

Monica Johansson
Projektledare